

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

17.09.2020 № 05-2262

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України

Разумкову Д. О.

Щодо результатів аудиту

Шановний Дмитре Олександровичу!

На засіданні Рахункової палати 18.08.2020 розглянуто та затверджено Звіт про результати аудиту ефективності виконання заходів з протидії захворюванню на туберкульоз і за підсумками обговорення прийнято рішення (додаються).

На виконання вимог частини першої статті 37 Закону України “Про Рахункову палату” інформуємо, що державна політика, сформована Міністерством охорони здоров’я України (далі – МОЗ) у сфері протидії захворюванню на туберкульоз, не забезпечує ефективної відповіді на епідемію туберкульозу в Україні, яка триває з 1995 року, а отже, підлягає суттєвому перегляду. Аудитом ідентифіковані ризики недосягнення цільових орієнтирів, визначених Комплексним планом дій щодо боротьби з туберкульозом в Європейському регіоні ВООЗ на 2016–2021 роки, в частині зниження смертності від туберкульозу на 35 відс., зниження рівня захворюваності на туберкульоз на 25 відс., підвищення показника успішності лікування хворих на мультирезистентний туберкульоз як мінімум до 75 відсотків. **Без зміни існуючих підходів до протидії захворюванню на туберкульоз неможливо досягнути цільових показників Глобальної стратегії ВООЗ “Покласти край туберкульозу” на період 2016–2035 років**, а саме зменшення рівня захворюваності на туберкульоз нижче 10 випадків на 100,0 тис. населення, зменшення кількості смертей від туберкульозу на 95 відс. і зниження показника захворюваності на туберкульоз на 90 відс. в порівнянні з 2015 роком.

Незважаючи на те, що впродовж останніх років спостерігається тенденція до зменшення темпів захворювання на туберкульоз (з 67,6 випадків у 2016 році до 60,1 випадків на 100 тис. населення у 2019 році), рівень цієї захворюваності, як 25 років тому, так і на сьогодні, перевищує епідемічний поріг (50 випадків на 100 тис. населення). Водночас за даними ВООЗ, щороку в Україні не виявляється близько

25 відс. випадків захворювання на туберкульоз, що сприяє подальшому його поширенню серед населення.

У 2014 році Україна вперше ввійшла до п'ятірки країн світу з найвищим показником захворюваності на мультирезистентний туберкульоз, лікування якого є більш тривалим, коштовним та менш ефективним. Серед вперше діагностованих осіб майже у 29 відс. встановлена стійкість до протитуберкульозних препаратів. Кількість випадків мультирезистентного туберкульозу у 2019 році зменшилася порівняно з 2016 роком на 24,0 відс. (з 7778 до 5908 випадків). Однак **серед таких хворих збільшилася частка на туберкульоз із розширеною резистентністю з 14,7 відс. у 2016 році до 19,8 відс. у 2019 році.**

У переважній більшості адміністративно-територіальних одиниць України захворюваність на туберкульоз сільських жителів перевищує захворюваність міських жителів (із розрахунку на 100 тис. відповідного населення). Захворюваність на туберкульоз серед чоловіків у 2 рази вище, ніж серед жінок.

Рівень захворюваності на туберкульоз серед дітей віком від 0-17 років та на поєднану інфекцію (туберкульоз/ВІЛ) залишився майже незмінним.

Смертність від захворювання на туберкульоз зменшується і у 2019 році становила 8,7 випадків на 100 тис. населення при 9,5 випадків на 100 тис. населення у 2016 році.

З метою протидії захворюванню на туберкульоз центральними та місцевими органами виконавчої влади здійснювалася робота за Планом заходів щодо реалізації Стратегії забезпечення сталої відповіді на епідемії туберкульозу, в тому числі хіміорезистентного, та ВІЛ-інфекції/СНІДу на період до 2020 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.03.2017 № 248-р (далі – План заходів № 248-р). Проте протягом 2017–2019 років у повному обсязі виконано лише 20,7 відс. заходів.

Визначені у Плані заходів № 248-р джерела фінансування заходів не містять обсягів коштів, а показники виконання заходів – цифрових значень, що ускладнює комплексну оцінку ефективності здійснених витрат та результатів досягнення цілей. До цього плану не були включені заходи з профілактики, діагностики і лікування туберкульозу та удосконалення інфекційного контролю, які є ключовими для зменшення рівня захворюваності на туберкульоз.

МОЗ і ДУ “Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України” не запроваджено дієвої системи внутрішнього контролю за використанням матеріальних цінностей, закуплених за кошти державного бюджету та Глобального фонду. Моніторинг рівня забезпеченості потреби адміністративно-територіальних одиниць України у лікарських засобах, тестах і витратних матеріалах для діагностики і лікування захворювання на туберкульоз не здійснювався. Як наслідок, **через закінчення терміну придатності не використано лікарські засоби і медичні вироби на суму 886,3 тис. грн, які закуплені за кошти державного бюджету 2011–**

2017 років, виділені МОЗ за бюджетною програмою за КПКВК 2301400, з них вже утилізовано матеріальних цінностей на суму 686,0 тис. гривень. З цієї ж причини не використано лікарських засобів і витратних матеріалів, закуплених коштом безповоротної фінансової допомоги Глобального фонду на суму 20853,6 тис. грн, з них матеріальних цінностей на суму 19756,0 тис. грн вже утилізовано.

Крім того, з причини тривалого терміну попередньої оплати, встановленого постановою Кабінету Міністрів України від 23.04.2014 № 117 “Про здійснення попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти” для закупівлі МОЗ лікарських засобів і медичних виробів із залученням міжнародних спеціалізованих організацій, та внесених за рекомендаціями ВООЗ змін до схем лікування хворих на мультирезистентний туберкульоз, **через закінчення терміну придатності не використано лікарських засобів на суму 840,8 тис. гривень.** З аналогічних причин існує суттєвий ризик нанесення шкоди державі через невикористання до завершення терміну придатності лікарського засобу “Капреоміцин” на загальну суму 52816,3 тис. гривень. Вказані лікарські засоби закуплені МОЗ коштом державного бюджету 2017 року за бюджетною програмою за КПКВК 2301400.

Встановлено також низку інших недоліків з протидії захворюванню на туберкульоз. Надсилаючи інформацію про результати проведеного аудиту, Рахункова палата вважає за доцільне рекомендувати розглянути її на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування.

Додатки: на 93 арк.

З повагою

Голова

В. В. Пацкан